

Fondi Nr.	14
Lista Nr.	22 11
Dosja Nr.	5

Afati i ruajtjes : Gjith. Grupi A

FONDI QENDROR I PARTISE SE PUNES TE SHQIPERISE

(MARRËDHËNIET ME PK TË KINËS)

Përmbajtja : PËRMBAJTJA E SHKURTËR E BISEDËS SË ZHVILLUAR NGA SHOKËT
 U EN LAI E KAN SHEN ME ANËTARIN E BYROSË POLITIKE TË KQ TË PPSH SHOKUN
 ADRI HAZBIU DHE AMBASADORIN E RPSH NË RP TË KINËS XHOXHI ROBO, DATË
 6.6.1970. BËHET FJALË:

-MBI TAKIMIN E KRYETARIT MAO CE DUN ME DELEGACIONIN PARLAMENTAR
 QENDROR TË KRYESUAR NGA BODNARASHI, SITUATËN NDERKOMBËTARE, LUFTËN KUNDËR
 IMPERIALIZMIT AMERIKAN DHE REVIZIONIZMIT SOVJETIK, VIZITËN E ÇU EN LAIT NË
 SHQIPËRI DHE FJALIMET E SHOKUT ENVER NË VERI PËR QËNDRIMIN NDAJ RUMANISË E
 JUGOSLLAVISË, ETJ.

-MBI PROPOZIMET E RUMUNËVE PËR KRIJIMIN E VIJËS AJRORE KINË-
 SHQIPËRI DHE BASHKËPUNIMIN KINO-RUMUNO-SHQIPTAR PËR NGRITJEN E
 INDUSTRIËS USHTARAKE.

Data e dokumentit të parë 16.6.1970

PËRMBAJTJA E SHKURTËR E BISEDËS TË ZHVILLUAR NGA SHOKËT

ÇU EN LAI E KAN SHEN MË 16.6.1970, ME MUA DHE

SHOKUN XHOXHI ROBO

Shoku Çu En Lai theksoi në fillim se kanë një informacion mbi disa çeshtje që duhet transmetuar shokut Enver, shokut Mehmet e shokëve të tjerë.

1. Pas deklaratës të 20 majit të kryetarit Mao, ne kemi patur bisedime me disa vende, dhe së fundi me delegacionin parlamentar rumun të udhëhequr nga Bodnarashi.

- "Kryetari Mao ka folur për dy mundësit:

- a) Ose lufta zhvillon revolucionin;
- b) ose revolucioni ndalon luftën.

Por konkretisht ka thënë ai, s'është përcaktuar cila është tendenca kryesore tani".

- Brenda një viti (që nga kongresi) ka një hov të dukshëm (të ri) kundër imperializmit amerikan. Kjo erdhi si rezultat i zgjerimit të luftës që bëjnë popujt kundër tij.

- Brënda 25 vjetëve imperializmi amerikan ka bërë shumë të këqia kundër Kinës.

- Përkrahu Çankaishinë me çdo mënyrë e mjet, por së bashku u dëbuan nga kontinenti. Kjo ish një disfatë e madhe për të.

- Pastaj filloi luftën në Kore. Bile erdhi deri në lumin Jalu. Vullnetarët tonë e zbrapsën duke i shkaktuar një disfatë tjetër, e cila konsiderohet si disfata më e madhe që nga krijimi i shtetit amerikan.

- Pa mbëruar akoma konferenca e Gjenevës (mbi Indokinën) ai shtriu duart në Vietnam e Laos dhe tani u fut dhe në Kamboxhia.

Sikundër Kenedi e Khonsoni, Niksoni është edhe më i pa sigurt se si do ta mbarojë luftën në Indokinë.

- Një situatë e tillë është edhe në Lindjen e Mesme. Duke shfrytëzuar frikën e revizionistëve sovjetikë, imperializmi amerikan ka shtrirë ndërhyrjet e tij në Liban, Jordani, Siri dhe Irak.

Amerikanët janë për kompromis me sovjetikët (për Lindjen e Mesme) por lufta e palestinezëve u prish planet. Amerikanët provokuan në Liban, pastaj në Jordani e tani prapë në Liban.

Kohët e fundit shtëpia e bardhë kërcënonte për dërgimin në Lindjen e Mesme të divizionit 82, por Arafati tha që: "le të vijë sepse ne do ta kthejmë këtë zonë në një Vietnam të dytë". Me një herë departamenti i shtetit e mohoi deklaratën e shtëpisë së bardhë Pra ka kontradikta në udhëheqjen amerikane.

- Ndërsa në arenën ndërkombëtare kudo imperializmi amerikan ka pësuar disfatë, ai ka patur sukses në Kinshasa (Kongo) sepse lëvizja atje u zhvillua në shëmbullin e Kubës, e shkëputur nga masa Edhe në Nigeri fitoi bashkëpunimi sovjeto-amerikan, por në këto vende, çështja nuk ka përfunduar.

Pra imperializmi amerikan gjat 25 vjetëve ka kryer vazhdimisht agresione, por pa sukses.

2. Amerikanët tani mbështesin militarizmin japonez në Azi, dhe në Evropë revanshizmin gjerman për luftë, por këto vende të mundura në luftën e dytë botërore, a do t'i nënshtrohen diktatit amerikan?

Prandaj imperializmi amerikan kërkon tani t'ia arrijë qëlli mit të agresionit me bisedime, si në Lindjen e Mesme, edhe në Vietnam. Bisedimet janë mashtrim. Popujt e Indokinës nuk duan bisedime.

- Rezistenca brënda në Shtetet e Bashkuara tani është më e fortë dhe po shtohet. Ka lloj - lloj kontradiktash deri edhe në Kongresin e qeverin e tyre, aqë sa Niksonin tani nuk e zë gjumi, dhe kjo ndodh përveç të tjerave edhe sepse presidenti atje, (në Shtetet e Bashkuara) lidhet direkt me telefon me të gjitha bazat ushtarake.

- Në Libi, u tërhoq baza ushtarake e cila ish më e madhja për amerikanët mbas asaj të Japonisë.

Pra ka kudo një rritje të lëvizjeve kombëtare për pavarësi dhe dobësim të pozitës së imperializmit amerikan. Po vërtetohet teza e kryetarit Mao "se vendet e vegjël mund të mundën edhe një vënd të madh ...".

- Në Shtetet e Bashkuara buxheti ushtarak është i madh, ka inflacion e defiçite në tregëti, të cilat vinë si rezultat i zgjerimit të luftës.

- Ata u japin para kukllave për t'i vënë aziatikët kundër aziatikëve dhe arabët kundër arabëve, por edhe kjo pak po u shkon.

- Lufta kundër imperializmit shtrihet tani deri në Washington. Zezakët sulmojnë policinë, të bardhët (studentët) vëllazërohen me zezakët. Deklarata e kryetarit Mao botohet në Shtetet e Bashkuara në gazetata më të rëndësishme (tërësisht ose pjesërisht) dhe gazetata shiten shpejt. Në senat dhe ushtri ka debate për luftën. Oficerët e ulët hedhin trakte kundër luftës; ushtarët venë për pushime të gëzuar në Hongokong dhe refuzojnë të kthehen në repartet e tyre sa që i çojnë lidhur etj, aq është e dukshme kjo sa policët englezë (aty) thonë se s'është parë një demoralizim i tillë i ushtrisë amerikane.

Duke u nisur nga gjithë këto, kryetari Mao - mbriti në konkluzionin se duhet të përgatitemi për provokacione më të mëdha dhe se tendenca kryesore është revolucioni. Në zhvillimin e tij (revolucionet) do ketë zigzake.

- Pra është fakt se vitet 70-të kanë ndryshime me ato 50-të e 60-të. Këto kryetari Mao, ja tha edhe Bodnarashit. Ai i tha se ju më 1964 na këshilluat të prisnim polemikën. Ne nuk e premë. Kurse ju tani po e filloni për disa çështje. (Shtes e shokut Çu En Lai: Më 1964 erdhën këtu Bodnarashi, Maurer dhe Caushesku, dhe Bodnarashi dhe Caushesku patën një polemikë të madhe me Kan Shenin - duke mbrojtur seicili pikpamjet e tyre).

Duke theksuar këto ndryshime kryetari Mao i tha se lufta kryesore drejtohet kundër imperializmit amerikan dhe revizionizmit

sovjetik. Kjo supozon edhe luftën kundër revizionistëve të tjerë e reaksionarëve të çdo lloji, duke përfshirë edhe ata..... brënda vendit tonë (Kinës).

Ne tani duke e vënë theksin në luftën kundër imperializmit amerikan, nuk lemë mbasdore atë kundër revizionizmit sovjetik. Ne nisemi nga parimi që duke luftuar imperializmin amerikan, luftojmë në të njëjtën kohë edhe revizionizmin sovjetik, sepse ai kështu izolohet më shumë dhe nga kjo luftë ndjen njësoj dhëmbje, sa edhe imperializmi amerikan. Kështu mobilizohen më mirë edhe popujt.

Në Xhakarta u bë një mbledhje kukllash. Atje nuk vanë disa vende që janë nën influencën e amerikanëve dhe sovjetikëve. Kjo mbledhje pa vlerë krijoi një komision të përbërë nga Japonia, Malajzia dhe Indonezia. Sovjetikët në fillim thanë se kjo mbledhje s'ka vlerë - dhe Fronti i Vietnamit të Jugut bëri komentin se Bashkimi Sovjetik nuk e njihte këtë mbledhje. Por sot, të tre anëtarët e komisionit bashkë me U Tanin, pritën në Moskë "gjoja si përfaqësues të ministrive të jashtme të vendeve respektive".

Pra jo vetëm Niksonit por edhe Brezhnjeviti janë në vështirësi. Ata lozën farsa dhe gjejnë kudo kundërshtime, prandaj janë të trishtuar.

- Lufta vërteton rritjen e hovit të revolucionit botëror. Dhe ne duhet të shprehim vendosmërinë.

3. Kryetari Mao i tha Bodnarashit:

a) Të mos keni frikë nga rrëmuja dhe kaosi. I solli si shëmbull përleshjet gjatë revolucionit kultural, që shqetësuan edhe disa miq, sepse në rrëmuje e sipër bëhet diferencimi i njerëzve tonë me ata të armikut dhe forcohem radhët tona.

Vetëm Niksoni e Brezhnjeviti kanë frikë nga rrëmuja.

b) Të mos kemi frikë nga sharjet, sepse kur na shajnë armiqtë kuptohet se ne kemi goditur ku duhet (në shenjë).

Thënia e Çu En Lait: - Ju shqiptarët keni bërë shumë artikuj për 100 vjetorin e Leninit, dhe ne kemi bërë një. Revizionistët sovjetikë dhe pasuesit e tyre na shanë e na shajnë akoma. Amerikanët thonë se kinezët e kanë drejtuar luftën kundër tyre tani, kurse ne i demaskojmë të dy palët.

c) Të mos kemi frikë nga lufta. (dhe këtu shtjellohen ato që janë thënë në Kongresin e 9-të nga Lin Biao).

ç) Ne jemi përgatitur të përballojmë amerikanët e sovjetikët me këlyshët e tyre një nga një ose të gjithë së bashku. E shumta ata mund të zënë disa teritore qoftë edhe në thellësi të territorit tonë, por ata nuk e coptojnë dot Kinën simbas zonave të influencës. Në Jalta - u diskutua - për ndarjen e Kinës në zona influence, por ne nuk e përmendëm këtë gjë sepse Stalini udhëhoqi luftën kundër fashizmit dhe kjo është kryesorja.- Lufta nuk mund të shkallëzohet. Ne përgatitemi të përballojmë çdo agresion, por nuk do sulmojmë kërënd. Më von mbas mposhtjes së agresionit, ne do të dalim edhe jashtë kufijve tonë.

Bodnarashi tha se:-kur u okupua Çekosllovakia - ishim të shqetësuar, prandaj mobilizua 1.200.000 rezervista e 800.000 të rinj, dhe po të sulmoheshim ne do t'i linim agresorët të hynin në tokën tonë disa kilometra duke i reshtuar forcat kryesore në vijën e dytë do të jepnim goditjet e dhura. Mao e lavdëroi për këtë.

4. Më poshtë shoku Çu En Lai tha:

- Lexua fjalimet e mbajtura nga shoku Enver në Veri, ku thuhet se po të sulmohet Rumania e Jugosllavia, ju do të mbështetni rezistencën e tyre.....

- Ju keni përkrahur Sihanukun, Frontin Unik dhe Qeverinë e tij. Kjo qeveri mbështetet në forcat brenda vendit, të cilat tani drejtohen nga Partia Komuniste e Kamboxhias.

Kur ish Sihanuku në fuqi, Partia Komuniste e Kamboxhias punonte me vështirësi në masat për t'i ngritur ato. Duhet falenderuar Niksoni që me ndërhyrjen në Kamboxhia, i dha rast partisë të

dalë në krye si forca kryesore në luftën që bëhet. Vietnami dhe Laosi përkrahën këto forca. Në Indokinë lufta po bëhet tani një e tërë. Amerikanët çuan trupat "gjoja për të likujduar bazat e strehimit në një pjesë të Kamboxhias", por tani gjithë Kamboxhia e Laosi është bërë për ta "baza strehimi".

Kryetari Mao ka thënë se gjithë vendet e Azisë janë baza strehimi për luftëtarët, kurse Kina është baza më e madhe (mbrapavija) e tyre.

- Mirë po për të bindur disa parti që akoma hezitojnë, duhen kohë e fakte.

Vitin e kaluar më 1 Tetor, erdhi këtu Co Jen Gëni. Në atë kohë ne nuk bëmë ftesa të tjera me përjashtim të Shqipërisë.

Koreanëve u bëmë ftesë më 30 shtator. Kim Ir Seni atë ditë nuk qe në Phenian, por me të marrë njoftimin për ftesën u kthye, mbledhi shokët dhe vendosi dërgimin e Co Jen Gënit. Si kryetar shteti ne e vumë atë në vendin kryesor. Ne dinim se do të kërkonte diçka. Duke parë fishekzaret e festës ai bisedoi me shokun Mao, dhe aty u vendos që unë të shkoja në Kore në prill të këtij viti. Tashti atje është Sihanuku.

Pse ndodhi gjithë ky ndryshim në qëndrimin e tyre? Armiqtë e bënë të mundur këtë.

- Vitin e kaluar në Washington, Niksoni me Saton, biseduan se interesat e tyre janë më të theksuara në Korenë e Jugut, Taivan e Malejzi.

- Revizionistët sovjetikë në fillim u premtuan ndihmë koreanëve, por nuk ua plotësuan, as ndihma ushtarake nuk u dhanë. U bënë presione për kapjen e anijes "Pueblo", rrëzimin e aeroplanit dhe i dyshuan për kombinacion të koreanëve në uljen e aeroplanit japonez kohët e fundit.

Pra amerikanët e sovjetikët i mësuan ata vet koreanët. Dhe tani koreanët thonë se Kina është miku i tyre.

- Në këto suksese përkrahja e juaj ka qënë e plotë dhe e efektëshme. Ju na përkrahët në çështjen e Indokinës, ju vepruat me një herë pas nesh. Po kështu përkrahët vizitën time në Kore. Për këto në emër të partisë dhe qeverisë ju falenderojmë.

Shoku Enver është një udhëheqës i madh, një marksist-leninist i madh, që ka dhënë një kontribut të shquar për revolucionin botëror.

Shoku Kan Shen tha:

Ne kemi lexuar të katër fjalimet e shokut Enver. Ato janë shumë të mira dhe vertetojnë edhe një herë se kemi të njëjtin mendim. Shprehim falenderimet tona për vlerësimin e lartë që i bëhet në këto fjalime shokut Mao Ce Dun. Fjalimet janë një mësim i madh për popullin tonë.

5. Më në fund shoku Çu En Lai theksoi se rumunët na shprejnë edhe disa mendime:

a) Të krijohet një vijë ajrore e përbashkët kino-rumune me itinerar Kinë - Afganistan ose Iran, Turqi - Rumani Shqipëri. Kjo vijë është më e shkurtër, nuk kalon nëpër Bashkimin Sovjetik - as futet në zona të amerikanëve dhe jep mundësi që aviacioni kines të dalë në linja ndërkombëtare gjë që duhet për të rritur përvojën e pilotave kinezë.

Për këtë theksoi ai duhet mendimi e pëlqimi i udhëheqjes tuaj dhe do të mirëpresim përgjigjen sa më shpejt që të jetë e mundur. Me këtë rast pyeti në se kishim ne marrëdhënje diplomatike me Avganistanin e Iranin, e kur unë i thashë jo, ai tha se ju keni marrëdhënje të mira me Turqinë e mund të influenconi pozitivisht.

Pastaj duke ju referuar shokut Kan Shen - tha - a bënë ndonjë propozim tjetër rumunët? Kan Shen tha po dhe shtjelloi shkurt çështjen e dytë.

b) Ata theksuan edhe nevojën e bashkëpunimit në ngritjen e industrisë ushtarake sidomos në atë të prodhimit të armëve kundra

tanke e kundër ajrore. Ideja është që për këto armatime të ketë një bashkëpunim kinezo - rumun - shqiptar...

Kur unë kërkoja skjarime rreth kësaj çështje, shoku Çu En Lai plotësoi se: për këto lloj armatimesh ju të furnizoheni nga Rumania (mbas ngritjes së industrisë përkatëse) dhe kështu evitohet largësia që sot na vështirëson. Por hollësisira mbi këtë çështje tha ai, do të kemi kur të vijë këtu nga Koreja për vizitë ministri rumun i mbrojtjes dhe këto do t'ua themi me një herë kurse tani e evidentojmë çështjen për t'u vënë në dijeni.

Mbasi më trasmtoi të falat e shokut Sje Vu Xhi - shtoi se ai ka bërë një operacion të rëndë në stomak dhe gjendja e tij po përmirësohet.

E mbylli bisedën duke na dhënë të fala për shokun Enver, Mehmet, Hysni, Beqir e Ramis e shokët e tjerë.

Unë e falenderova për këtë informacion dhe sigurova se do t'ja transmetonj saktësisht shokut Enver e shokëve të tjerë atë.

Falenderova për fjalët e mira në adresë të Partisë e shokut Enver. Me këtë rast theksova se shoku Enver e Partia jonë vlerësojnë objektivisht gjendjen dhe shprehën pikpamjet mbi zhvillimin e ngjarjeve. Ashtu si gjithnjë ne do të luftojmë së bashku edhe në të ardhmen krah për krah kundër imperializmit e revizionizmit.

Partia jonë do të mbështesë gjithnjë luftën e popujve duke luftuar si kundër imperializmit ashtu dhe kundër revizionizmit duke ditur se si e ku duhet përqëndruar zjarri kryesor.

Pavarësisht nga ajo që zhvillimi i ngjarjeve në botë vjen si rezultat i ligjit objektiv të luftës klasore, partia jonë do të mbështesë me çdo mënyrë luftën e popujve - duke demaskuar pa pushim si imperializmin ashtu dhe revizionizmin dhe këtë e konsideron si një detyrë, plotësimi i së cilës shpejton tempin e ngjarjeve drejt revolucionit.

Ne jemi për shfrytëzimin e kujdesshëm të kontradiktave që dalën e do të dalën në gjirin e armiqve tanë.

Në fund theksova rëndësinë e deklaratës së shokut Mao dhe

shpreha ndjenjat tona për jetën e gjatë e shëndetin e tij.

Mendimi im mbi disa çeshtje që trajtohen në këtë bisedë.

1. Nuk më duket aspak e drejtë ajo që thuhet se: "Duke luftuar imperializmin amerikan luftohet edhe revizionizmi sovjetik". Dihet mirë gjykimi ynë i drejtë se pa luftuar revizionizmin nuk mund të luftohet kundër imperializmit.

2. Në gjithë këtë analizë që u bëhet zhvillimit të ngjarjeve në botë, nuk më duket aspak drejt të injorohet roli dhe lufta që bën proletariati ku do duke përfshirë edhe Evropën.

3. Vlerësimi "i lartë" që i bëhet mbështetjes që i kemi dhënë neve vajtjes së Çu En Lait në Kore, si dhe pozitës tonë ndaj Jugosllavisë e Rumanisë të ritheksuara nga shoku Enver në fjalimet e mbajtura në Kukës e Tropojë, kam përshtypjen se kuptohen në mënyrë të njëanshme, si mbështetje të një politike afrimi më të gjërë ndaj këtyre shteteve e partive revizioniste, pra ka iluzione ndaj qëndrimit tonë.

4. Me bashkëpunimin në fushën e industrisë ushtarake e ndoshta edhe me anë të vijës ajrore që propozohen, synohet një konkretizim i bashkëpunimit midis nesh e Rumanisë.

Kadri Hazbiu

